

geschiedenis synoptisch werd voorgelezen, telkens afgebroken door het gezang der gemeente, en nog verlang ik elk jaar naar deze rustige, plechtige gedachtenisviering van Jezus' lijden en sterven terug. Niet natuurlijk om dit als voorbeeld te stellen voor iedereen Goeden Vrijdag, maar zoo iets moest ook hier mogelijk zijn en een predikant, die er zich van bewust is weinig talent te bezitten, zou op deze wijze van zulke dagen toch een hoogtepunt in het leven der gemeente kunnen maken.

Ook het modeleren van de leden der kerk zou geheel anders kunnen worden. Alleen als er geld noodig is wordt de gemeente hijsgeroepen in een gemeentelijke bijeenkomst en zij moet dan maar zorgen, dat het geld komt. Zooveel mogelijk moet ieder lid een plaats, hoe bescheiden ook, in het actief kerkelijk leven kunnen innemen en er toe aangespoord worden deze in te nemen. Daardoor wordt verantwoordelijkheidsbesef gekweekt en zoo alleen is krachtige bloei mogelijk. Nu krijgt men zoo heel dikwijls den indruk: de kerk, dat zijn de predikanten, ouderlingen en diakenen en die organiseren en leiden voor ons godsdienstbeoefeningen, waar wij als leden der gemeente mogen komen.

Zoo zal de kerk niet het hoofdorgaan voor onze geestelijke opvoeding kunnen blijven. In dezen tijd met zijn talrijke vragen en problemen en het mede doornaken door bijna alle menschen van den strijd om oplossing van die problemen, is eene prediking alleen niet meer voldoende, vooral omdat die prediking meestal gericht is op de bekeering, op het opwekken tot het doen van den eersten stap, terwijl met het doen van dien eersten stap voor den Christen de strijd niet geëindigd is, maar pas begint. Het zich uitspreken, het onderling bespreken, is voor iets meer ontwikkelden tenminste een vereischte en deze gelegenheid zou de kerk ook moeten bieden. Nog meer dan evangelisatie buiten de kerk zou de groei en ontwikkeling van het geestelijk leven van de leden der kerk een tak van arbeid moeten zijn. Vooral bijbelstudiekringen zouden kerkelijk moeten worden gepropageerd.

Niets liever zou ik zien, dan dat ook conferenties en retraites kerkelijk werden geleid. Het nut van conferenties is al zoo veelvuldig bepleit, dat ik daar niet op in wil gaan, maar het nut van retraites¹⁾ wordt door weinigen beseft. Jezus zegt: als gij bult, ga dan in uwe binnenkamer. Maar waar is de binnenkamer, waar is de rust, de eenzaamheid voor de meeste Christenen in de kleine woningen, in den rooizigen, drukken tijd? En al weer, omdat ik uit ervaring weet wat zulke dagen van afgeheele concentratie op de geestelijke dingen, van een voelen in bijna voortdurende gemeenschap met God te leven, van zelfinkeer en gebed beteekenen, zou ik willen, dat ieder dien zegen kon ontvangen. Ik heb het bijgewoond hoe velen, die het nut in het geheel niet beseften en met weinig verwachtingen kwamen, moesten erkennen, dat dit bijzondere dagen in hun leven waren geweest, die een blijvend invloed hadden. Indien ook dit een middel in Gods hand kan zijn om zielen nader tot Hem te brengen, mag de kerk dan dit middel ongebruikt laten?

Omdat ik zulk een heel sterk gevoel heb, dat in onzen tijd, zij het niet de massa, maar dan toch vele enkelingen, zoeken naar inniger leven met Christus, daar vindt ik het zoo diep treurig, dat de kerk wel 't terrein der evangelisatie en zending naar nieuwe methoden zoekt, maar waar het de leden der kerk zelf betreft, wier geestelijk leven toch ook gevoed, ontwikkeld en versterkt moet worden aan de oude vormen niets wil veranderen en velen en werkelijk niet de minst oprecht geloovigen eigenlijk genoodzaakt worden deze ontwikkeling en versterking buiten de kerk te zoeken en daardoor, is het wonder, langzamerhand van de kerk vervreemden.

Mocht uw blad er eens toe medewerken, dat er niet alleen veel over dit alles gesproken en geschreven werd en dan ter behandeling aan commissies overgedragen, die over langen tijd met voorstellen komen, die dan misschien hun actualiteit alweer verloren hebben, maar mochten er eens kerkeraleden toe gebracht om proeven te nemen, waarvan de een wel, de ander niet slagen zal. Geen enkel middel is volmaakt en zal allen bereiken, maar niemand zal onze kerk nu ook volmaakt vinden, dus dat argument mag tegen geen enkele nieuwe methode worden aangebracht. Mocht Gods Geest nog eens krachtig werken in onze kerken en daarin mannen geven met helderzienden blik, warm geloof, frische levenskracht en durf, zoodat er nieuw krachtig leven opbloei in onze kerk en God daardoor verheerlijkt worde en vele zielen tot Christus gebracht worden.

Het is met groote aarzeling, dat ik dit alles schrijf, omdat ik weet, dat er velen zijn, die veel meer thuis zijn in dit alles en dus dit alles veel beter beoordelen kunnen. Maar het feit, dat ik al lang vurig eene nieuwe krachtsontplooiing van onze kerk wenschte en vele van mijne gedachten in de eerste nummers van „De Reformatie” vond neergelegd, vooral in uw openingswoord, dat mij eerst dezer dagen onder de oogen kwam, en de gedachte, dat het toch altijd aanmoedigt, in tegenstelling met veel tegenwerking of gezegden als „het geeft toch niets”: is weten, dat er toch ook zijn, die vurig hiden en hopen, dat de actie van uw blad uitgaande groote gevolgen mogen hebben voor Christus' kerk en voor het geestelijk leven van vele leden daarvan, deden mij besluiten u dit alles te schrijven.

EENE GEREFORMEERDE.

Ik wil hier nog aan toevoegen, dat de schrijfter van dezen brief mij onbekend is. Ik heb haar dus geen verlof kunnen vragen tot publicatie. Dat bij de schrijfter in het geheel niet de bedoeling heeft vóórgezetten haar oordeel te publiceren, verhoogt zeker de beteekenis van deze „jonge” stem.

B. W.

¹⁾ Retraite = afronding.

UIT DE SCHRIFT.

Sarcasme — op Golgotha.

En Pilatus schreef ook een opschrift, en zette dat op het kruis. En er was geschreven: Jezus, de Nazarener, de Koning der Joden. Joh. 19: 19.

Ironie en sarcasme zijn twee.

Ironie wordt geboren; sarcasme wordt gemaakt. Ironie is spontaan; sarcasme is bestudeerd. Ironie ziet de karikatuur en zegt ze in eenvoud; sarcasme ziet ook de karikatuur en — versterkt ze met wellust. Ironie is het verhevene, dat verheft; sarcasme is het platte, dat vervlakt. Ironie is er bij den gebetene, doch bijtend is, naar men zegt, sarcasme. Door het ironische wordt de mensch gegrepen; maar naar het sarcasme grijpt hij zelf. Ironie ziet het komische, doch ze staat op een hoogte, waar de „komiekeling” niet bij kan; sarcasme ziet ook het komische, doch op een plan, waar de „komiekeling”, de clown, boven verheven is; ook kan het zich niet eens toeven met het pakje van den harlekijn, omdat sarcasme alleen doorzichtige gewaden weven kan. Ironie is de sterkte van den zwakke; sarcasme is de zwakte van den sterke. Ironie is mogelijk ook zonder zonde; sarcasme is zelf een vorm van zonde. Ironie en sarcasme zien beide het onevenwichtige in de wereld; doch bij gene is het evenwicht bewaard, bij deze is het verstoord. En als de man van de ironie én van het sarcasme beide de wereld aanzien door de vensters der ziel, dan is de ironicus rustig en kan door zijn venster heen zien om zoo zelfs de objectieve verhuizing voor zijn waarneming te overwinnen, doch de sarcastische mensch kan dat nooit; sarcasme is er in onrust en zijn hartstocht is de heete adem, die de vensters beslaat en dus subjectief de zuivere waarneming belemmert.

Ironie is altijd een zekere triomf. Maar sarcasme is de zekere nederlaag, alleen met het gebaar van den overwinnaar.

Daarom is er altijd zoo'n diepte van goddelijk denken in het lijdensverhaal. Want als het proces begint, dan is daar ironie bij Jezus in Gethsemane: slaap nu voort en rust! En als het geding is afgeloopen, dan is er sarcasme bij Pilatus, die voor den kruiseling uit Nazareth het opschrift uitdenkt — „den titel”, staat er eigenlijk — waaruit de voorbijganger zal moeten weten: hier hangt nu de Koning der Joden. Hier hangt hij nu — aan een schandpaal.

• • •

Pilatus schrijft dat opschrift van sarcasme, vóór hij zich in wrevel terugtrekt in zijn particuliere vertrekken. Hij wil er in gnuiven, want hij weet zich verslagen door die leelijke Joden. Daarom is het zijn nederlaag, want als hij het proces niet verloren had, omdat hij waarlijk Jezus schuldig bevonden had, zou hij anders hebben geschreven. Maar nu de zaken zoo geloopt zijn, wil hij niet anders. Hij weet het wel: een rechter moet precies, moet secuur zijn. Nu, Pilatus is het ook. Kijk: Jezus, de Nazarener, staat er. Even van te voren¹⁾ wist hij nog niet, uit welke provincie Jezus was; daar had hij maar niet eens naar gevraagd; informaliteiten hinderden niet bij die verachte Joden. Maar thans is hij erg officieel: de ambtenaar weet niet alleen de provincie, maar ook de stad, waar Jezus vandaan komt. Maar die precisiteit in de eerste helft van het opschrift verdraagt te meer den boezen opzet in het zeer onnauwkeurige tweede gedeelte. „De gewaande koning”, dat zou nog gekund hebben; maar „de Koning der Joden”, foef, Pilatus, dat is geen nauwkeurige, geen samenvattende conclusie van proces en vonnis. Een officieel stuk, in naam des Keizers, moet niet slordig zijn. Weer een informaliteit? En nu met opzet? Insubordinatie, Pilatus?

Stil maar, zou Pilatus u gezegd hebben, ik weet het wel. Maar gun me dat genot. Ik durf niet weenen over mijzelf, en daarom ga ik maar lachen om al die Joden; ik wil ze nog een steek geven, dien ze voelen zullen ook; zij met hun koning.... prachtpubliek! Laat die hooge priesters 't volk maar eens tegen zich krijgen; de koning der Joden, dat is ongewoon hetzelfde als „der keerlen god” en zoo ongeveer schijnt het gewone volk dien Jezus te beschouwen. Laat 't maar even koken bij de kleine luiden, als ze hun schutspatroon zien hangen; 't kan voor die driftige priesters geen kwaad. De koning der Joden,.... zoudens ze begrijpen, dat ik met mijn opschrift niet alleen dien koning, maar ook zijn mooie onderdanen in den hoek zet?

En Pilatus schrijft. Hij schrijft driemaal. Zijn vrouw heeft hem immers nog niet zoo haarfijn alles van dien droom verteld? En hij heeft immers nog niet die duisternis ondergaan, drie uur lang? 'n Tikje sarcasme in dat opschrift, het kan geen kwaad. En de officiële notulen voor de keizerlijke regering kan hij toch immers inkleeden naar verkiezing....

Ja, Pilatus.

Maar God schrijft vandaag ook notulen. Ze liggen nóg voor ons.

En wij besluiten uit dit verhaal van uw vlijmend sarcasme tot uw schuld en tot uw straf.

¹⁾ Lucas 23: 6.

Tot uw schuld besluiten wij. Want gij, Pilatus, wilt de Joden henen, doch ge doet het Jezus ook. Ge wilt uw woede lucht geven, maar ge hebt niet den moed, o grimmige autoriteit, om den bliksem van uw toorn te laten inslaan bij de Joden en — bij uzelf. En nu deert het u niet, dat ge hem afleidt — langs Jezus heen. Ge maakt hem het slachtoffer van uw rancunemaatregel tegen de Joden; en in uw kleindoenerig woordoffensiefje verschanst ge u achter den Nazarener. Dat is erger dan laf. Dat is schuld. Schuld op schuld. Want een Pilatus, die Jezus aan het onrecht overlaat, is schuldiger, wanneer hij met de hand onder 't hoofd nadenkt, hoe hij dat nu eens formuleeren zal, dan wanneer hij van opgekropte woede met deuren snijft.

Wij besluiten tot uw schuld, Pilatus.

Maar wij zeggen het zonder sarcasme. Want tegen uw sarcasme, o rechter, hebben wij juist dit bezwaar, dat gij, schoon een gruwelstuk door u gegispt wordt, dat meer doet uit protest tegen de zondaren, dan tegen de zonde. Zoo doet uw sarcasme. Maar wij hebben Jezus gezien, Jezus, wiens ironie verre uitgaat boven uw sarcasme; zij toch laakt de zonde, maar noodigt nog den zondaar, en helpt hem, geneest hem. Daarom roept Jezus' ironie het wee over ons uit, indien wij over den sarcastischen Pilatus sarcastisch spreken zouden. Wij keeren in tot ons zelf. En met schaamte herinneren we ons, dat ook wij wel eens Jezus' naam hebben gebruikt voor een kleinmoedigen triomf. En als wij iemand²⁾ hooren zeggen:

Pilatus met zoo veel geschreeus
Des opgerokkenden Hebreus
En der Rabbijnen lasterkeel
Verlegen op Godts schimptoonel,
Verwijst in 'tende Emanuel.
Aenschou hier, Godt, elx guighelspel....

neen, neen, dan laten wij dien laatsten regel niet weg. Elks guighelspel. Ook het onze, denken wij dan en wij schamen ons niet voor onze schaamte, Pilatus!

Toch blijven we besluiten, Pilatus, tot uw schuld. En tot uw straf.

Want als het waar is, dat de ironie is der sterken, en het sarcasme der zwakken, der innerlijk verslagenen, dan is uw vonnis gereed. Toen Jezus naar Pilatus heenging uit Gethsemane's duister, toen was daar bij Hem de ironie. Ze was er op den weg zijner victorie. Maar toen gij, Pilatus, Jezus van uw stoel hebt weggezonden, toen was daar bij u het sarcasme. Het was er op den weg van uw nederlaag. Deze twee wegen komen eens samen voor den rechterstoel van Christus. Daar zal, zonder sarcasme, doch in heilig recht, Pilatus den koning der Joden, den koning der koningen zien. God zelf immers schrijft dan dezen „titel” op Jezus' kleed en op zijn dij³⁾. En daar zal Jezus het recht van dien naam wel bewijzen. Want in die ure zal geen bevestiging vinden de platte pret van Pilatus' sarcasme, dat wie het laatst lacht, het best lacht, doch wel de strakke ernst van Jezus' ironie, dat wie het eerst weent, het best weent; de spreuk is dat van christendom tegenover wereld.

Want ironie en sarcasme zijn twee.

K. SCHILDER.

²⁾ Joost van den Vondel, Ecco Homo.

³⁾ Openb. 19: 16.

KERKELIJK LEVEN.

Reformatie van de Catechisatie.

III.

Als doel van de Catechisatie is gesteld, dat het onmondig kerklid opgekweekt wordt tot een mondig lid. Daartoe moet het onderwijs praktisch zijn, en zulk een quantum van religieuze kennis bijgebracht worden, dat het kerklid in staat is het ambt aller geloovigen in zijn volten omvang uit te oefenen. Ontbreekt, tot uitoefening van zoo'n rijk program, niet de tijd?

Het nader omschreven doel van de catechisatie, waarop in het artikel van de vorige week werd gewezen, is niet een ideaal dat van uit een onbereikbare verte ons tegenwenkt, maar is inderdaad te verwerklijken, wanneer men den tijd, dien God ons voor de catechisatie geeft, goed gebruikt.

De tijd komt hier onder drievoudig gezichtspunt ter sprake. Vooreerst de duur van elke catechisatieles, ten tweede de duur van den catechisatiecursus, ten derde de duur van heel de catechisatieperiode.

Gewoonlijk wordt de duur van één catechisatieles gesteld op een uur. Zeer terecht. De tijd van een uur is lang genoeg om vrij wat stof op doelmatige manier te „verwerken” en toch weer niet zoo lang, dat de opmerkzaamheid van den leerling verslapt en geestelijke vermoeidheid intreedt.

Aan de les van een uur moet de hand gehouden worden en alleen tot schade van het onderwijs kan de les ingekort. Het komt voor, dat de catechisatieles officieel een uur duurt, maar feitelijk slechts drievierde uur. Door over tijd te beginnen en voor den tijd te eindigen, verspeelt de catechist een kwartier. Reken men een jaar op 40 lesuren,

dan ver-
minder
officiële
duceerd.
bewusth-
elke mi-
tijd eind
catechee
op tijd
ton te
onderwij

De du-
veertig

Men i-
het gebu-
Alleen

gegeven
leerlinge
alzo op
dan kan
met doo-
bereikt

Niet i-
zijn kerk
wordt g-
Begrip e-
die win-
maander
cheet, d-
grondig
die vele
lijdt, v-
Grossen-
te preek
zuivere
men uit
kunnen

Ik leg
is een e-
moet ge-
vatisme,
gewoont

Een i-
en den

tegensta-
woonten
worden.

catechist
om over
bezware

voor de
ter cate-
den hoc

ken een
vonden

Zondag
Waar e-
deze, d-

gecatech-
voor de

Wann-
buiten i-

genomen
12de en
catechist

sten tot
Op ée

druk, o-
begin af
niet de

een con-
De pr-

meren e-
Bij he-

zich doe-
welke p-

in aan-
lijst der
mededee-

huizen t-
de omhe-

de maza-
Bij de

heil van
medewe-

ken of i-
de kind-

Natuurlij-
middelee-

zijn gee-
ten dien

krachtig
Wordt

voorkom-
of acht-

dan, da-
catechis-

Zulke i-
woordig
weten o-

en doen
Wat hee-

soms n-

het alg-

de kerk

teit nie

Voor

zorg vo

men. S